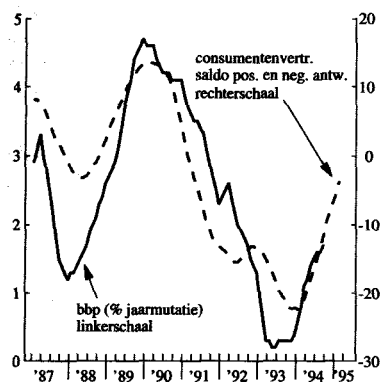

Algemeen conjunctuurbeeld

De recente ontwikkelingen van de meeste in dit Conjunctuurbericht opgenomen indicatoren bevestigen het beeld van een voortgaand economisch herstel. Met het beschikbaar komen van de decembercijfers kunnen nu ook jaarcijfers voor 1994 worden gepresenteerd. De industriële productie herstelde vorig jaar van de langdurigste periode van neergang na de tweede wereldoorlog. De groei van de productie in de consumptiegoederenindustrie blijft achter. Deze tendens is terug te vinden in de betrekkelijk geringe groei van de gezinsconsumptie. Al blijft de inflatie gematigd, de prijzen van de afzet en het verbruik van de industrie laten op jaarbasis, na een aantal jaren van daling, weer stijgingen zien. Het economisch herstel werkt nog niet door op de arbeidsmarkt. Opmerkelijk is de forse verbetering van het consumentenvertrouwen in februari 1995.

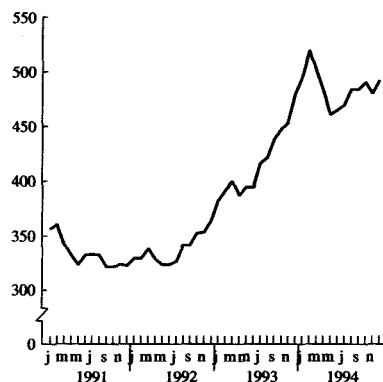
Figuur 1. Bbp en consumentenvertrouwen, voortschrijdend 4-kwartaals- c.q. 12-maandsgemiddelde

Werkloosheid: stabiel

De werkloosheid blijft stabiel. In de periode november 1994 – januari 1995 telde ons land gemiddeld 492.000 werklozen. De voor seizoen-effecten gecorrigeerde werkloosheid ligt sinds het tweede kwartaal van vorig jaar tussen de 470.000 en 490.000. Het cijfer voor de meest recente periode kwam uit op 487.000. Vergelijken met een jaar eerder is de geregistreerde werkloosheid nog steeds hoger, maar het verschil wordt wel

Figuur 2. Geregistreerde werklozen, driemaandsgemiddelden (x 1000)

voortdurend kleiner. In het tweede kwartaal van vorig jaar was het verschil met een jaar eerder nog 67.000; in de periode november 1994 – januari 1995 was dit nog maar 12.000.

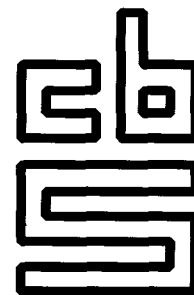
Gezinsconsumptie in 1994

Het volume van de consumptieve bestedingen door gezinnen was vorig jaar 1,6% groter dan in 1993. In 1993 was de groei 0,7%. Hiermee kwam een einde aan een periode van drie jaar waarin de jaarlijkse groeicijfers voortdurend zijn afgenomen. Na 1982 is de groei niet meer negatief geweest. In de periode 1983-1994 bedroeg de gemiddelde jaarlijkse groei 2,2%. Hiermee vergeleken is de toename in 1994 betrekkelijk gering. Ook in het licht van de oplevende economie blijft de groei van de consumptie wat achter. In een herstelfase is dat overigens niet ongewoon. Ook na de recessie van de beginjaren tachtig bleef de groei van de consumptie een aantal jaren achter bij die van het bbp. Per hoofd van de Nederlandse bevolking was de gezinsconsumptie vorig jaar 1% hoger dan een jaar eerder.

Van de onderscheiden consumptie-categorieën lieten de bestedingen aan duurzame goederen in 1994 de kleinste stijging zien. Vergelijken met 1993 was er een groei van 0,3%. Over een wat langere periode bezien laten de groeicijfers van deze categorie grote fluctuaties zien. In 1990 namen de uitgaven aan duurzame goederen met bijna 9% toe; hierna is de groei sterk afgenomen. In 1993 was er zelfs een volumedaling van ruim 2%. In het tijdvak 1983-1994 kwam de groei uit op gemiddeld 2,4% per jaar. De toename in 1994 blijft hier dus duidelijk bij achter. De groei van

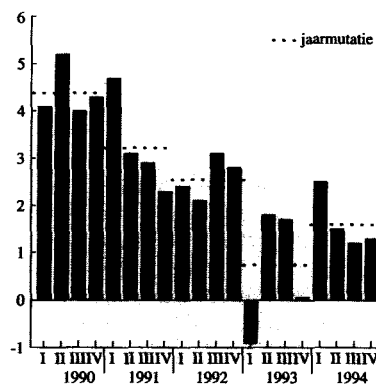
de categorie duurzame goederen werd vorig jaar vrijwel uitsluitend gedragen door de aankopen van nieuwe personenauto's. De overige artikelgroepen lieten bijna zonder uitzondering dalingen zien.

De groei van de consumptie van voedings- en genotmiddelen is vergeleken met die van duurzame goederen betrekkelijk stabiel. In 1994 was er een toename van 1,1%. Dit is gelijk aan de gemiddelde stijging in de afgelopen twaalf jaar en iets hoger dan de groei over 1993. Binnen de categorie voedings- en genotmiddelen werden voor zuivelproducten en zoetwaren forse stijgingen genoteerd. Dalingen waren er ondermeer voor aardappelen, groenten en fruit.

De consumptie van diensten kende vorig jaar de grootste stijging (2,2%). Dit groeicijfer ligt in dezelfde orde van grootte als de gemiddelde groei in de afgelopen twaalf jaar. Voor financiële en zakelijke diensten en voor vervoers- en communicatiediensten werden vorig jaar relatief forse stijgingen gemeten. Een daling deed zich voor bij de uitgaven aan verwarming, verlichting en water. Het relatief zachte weer in november en december 1994 is hier een factor van betekenis geweest.

Figuur 3. Binnenlandse consumptie gezinnen (volume), procentuele kwartaalmutaties t.o.v. voorgaand jaar

Kerngegevens recente ontwikkelingen, procentuele mutaties t.o.v. hetzelfde jaar daarvoor, tenzij anders aangegeven

	1988/92 gemidd.	1993	1994	1994				1994			1995	Trend 2)
				1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	okt.	nov.	dec.	jan.	
VOLUMEGEGEVENEN												
<i>Productie (Kwartaalrekeningen)</i>												
Bruto binnenlands produkt (m.p.)	3.0	0.4	.	2.2	2.2	1.9
Landbouw en visserij	5.2	5.4	.	2.6	-2.8	-1.3	++
Nijverheid	1.9	-2.0	.	1.6	4.0	4.0	+
Handel, hotel- en restaurantw., rep. bedr.	3.7	0.2	.	3.0	0.8	-0.8	+
Transport, opslag- en communicatiebedr.	5.5	1.7	.	4.0	3.1	2.7	++
Overige dienstverlening (excl. overh.)	3.1	1.7	.	2.8	2.6	2.7	++
Algemeen overheidsbestuur, enz.	0.9	0.6	.	1.6	1.1	0.9	+
<i>Productie (maandindicatoren)</i>												
Delfstoffenwinning	0	1	-1	2	10	0	-12	9	-31	-7	.	+
Industrie	2	-2	4	1	3	3	8	5	7	12	.	++
Voedings- en genotmiddelenindustrie	2	-2	1	1	0	2	+
Textiel-, kleding- en lederindustrie	0	-1	2	1	3	3	.	2	.	.	.	++
Papier- en grafische industrie	3	-2	3	2	1	2	.	5	.	.	.	++
Chemische industrie	2	-2	5	2	6	5	.	9	.	.	.	+++
Rubber- en kunststofverw. industrie	5	-4	6	-2	6	6	+++
Hout- en bouwmaterialenindustrie	2	-2	7	0	6	7	.	8	.	.	.	+++
Basismetalenindustrie	2	0	8	3	7	9	13	10	7	23	.	+++
Elektrotechnische industrie	1	-1	4	0	4	5	++
Rest metaal- en overige industrie	3	-6	4	0	2	3	++
Openbare nutsbedrijven	2	2	1	2	6	4	.	1	-12	.	.	+
Bouwnijverheid	2	-5	.	-5	3	5	.	4	18	.	.	++
<i>Consumptie</i>												
Binnenlandse gezamenlijke consumptie	3	1	2	3	2	1	1	0	1	2	.	+
Voedings- en genotmiddelen	2	0	1	1	0	3	1	-2	1	2	.	+
Duurzame consumptiegoederen	4	-2	0	4	0	-3	0	-3	2	2	.	+
Overige goederen en diensten	3	2	2	2	2	2	2	2	1	2	.	++
<i>Investerings in vaste activa</i>												
Bruto investeringen, totaal	2	-2	.	2	4	-3	+
Bedrijven	2	-2	.	2	3	-4	+
Overheid	4	-3	.	0	4	2	+
<i>Buitenlandse handel (goederen)</i>												
Invoer	5	-1	.	8	3	5	++
Uitvoer	6	1	.	9	5	6	+++
<i>BBP internationaal</i>												
Verenigde Staten	1.9	3.1	4.1	3.7	4.1	4.5	4.0	++
Duitsland	3.9	-1.7	.	1.7	2.3	2.5	+
Verenigd Koninkrijk	1.0	2.1	3.9	3.2	4.1	4.1	4.0	++
Japan	4.3	-0.1	.	-0.4	0.4	1.1	+
PRUZEN												
Consumentenprijsindex	.	2.6	2.7	3.0	2.9	2.7	2.7	2.8	2.5	2.6	2.4	++
<i>Productenprijzen industrie</i>												
Afzet	.	-1.9	0.7	-0.8	-0.1	0.9	2.9	2.5	2.9	3.4	.	+
Verbruik	.	-3.6	1.6	-1.3	1.1	2.5	4.4	4.1	4.4	4.7	.	+
Aardolie, North Sea Brent (in \$ per barrel)	19.20	17.24	15.85	13.74	15.97	17.08	16.61	16.58	17.07	16.17	16.54	-+
<i>Regelingslonen</i>												
Particuliere bedrijven	2.6	3.2	1.7	2.4	1.7	1.3	1.2	1.2	1.2	1.3	.	+
Overheid	2.4	2.5	0.9	1.6	1.2	0.9	0.0	0.0	0.0	0.0	.	+
Gepremieerde en gesubsieerde sector	2.8	3.7	0.9	2.6	0.4	0.4	0.2	0.2	0.2	0.2	.	+
<i>Wisselkoersen (in gld.)</i>												
Amerikaanse dollar (1)	1.91	1.86	1.82	1.93	1.87	1.75	1.73	1.70	1.73	1.76	1.72	-
Duitse mark (1)	1.127	1.123	1.121	1.122	1.122	1.122	1.120	1.120	1.121	1.120	1.121	+
Engelse pond (1)	3.33	2.79	2.78	2.88	2.81	2.72	2.74	2.74	2.74	2.75	2.70	+
Japanse yen (100)	1.42	1.68	1.78	1.80	1.81	1.77	1.75	1.73	1.76	1.76	1.72	++
OVERIGE INDICATOREN												
Consumentenvertrouwen 1) (in %)	-1	-22	-7	-16	-9	1	-4	-3	-2	-8	-1	.
Economisch klimaat	-11	-50	-14	-36	-19	3	-2	1	0	-8	1	.
Koopbereidheid	5	-4	-2	-3	-2	0	-5	-5	-4	-7	-2	.
Koersindex voor aandelen, algemeen	4	16	18	37	25	14	3	5	3	1	-4	+++
Uitgesproken faillissementen	6	27	1	13	-1	-3	-6	-6	4	-18	-4	+
<i>Conjunctuurtest</i>												
Industrie												
Beoordeling orderpositie 1) (in %)	-7	-22	-7	-12	-9	-4	-2	-4	-1	0	.	.
Orderpositie (4e kw. 1993=100)	118	102	103	102	104	104	103	103	103	103	.	+
Bezettingsgraad (in %)	85	81	84	83	83	85	84	++
<i>Zakelijke dienstverlening</i>												
Beoordeling orderpositie 1) (in %)
Computer servicebureaus	.	-26	.	8	-14	-20
Ingenieurs- en architectenbur.	.	-21	.	-25	-17	-13
Economische adviesbureaus	.	-14	.	-8	-8	5
<i>Arbeidsmarkt</i>												
Aantal banen van werknemers (x 1000)	5325	5554	.	5537	5609	5591	+
Aantal vacatures (x 1000)	.	39	.	43	42	39	-+
Geregistreerde werklozen 3) (x 1000)	.	415	486	520	461	484	480	490	480	492	.	+++
Idem, in % van de totale beroepsbevolking	.	6.5	7.5	8.0	7.1	7.5	7.4	7.6	7.4	7.6	.	+++
Aantal werklozeheidsuitkeringen (x 1000)	.	664	763	778	746	756	773	762	770	786	.	+++
Aantal uren uitzendkrachten	.	-10	.	-1	14	27	+++
<i>Geld en krediet</i>												
Spaartgoeden	5.9	.	.	3.2	3.2	3.3	.	1.9	1.9	.	.	++
Binnenlandse liquiditeitsmassa	8	7	.	7	5	4	.	3	.	.	.	+++

1) Saldo van positieve en negatieve antwoorden in procenten van het totaal; 2) Trend: procentuele jaarmutatatie van het meest recente voortschrijdende 12-maands gemiddelde; - -1: kleiner dan -5%; - 1: tussen -5% en -2%; 1: tussen -2% en +2%; 1+: tussen 2% en 5%; 1++: groter dan 5%. 3) Driemaandsgemiddelden opgenomen onder de middelste maand. De gegevens zijn niet voor het seizoen gecorrigeerd; -: gegevens nog niet beschikbaar.